

Тактичні рішення, міжвідомча взаємодія та спеціальні операції

Лекція 7 · Теми 13–15

ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

ТАКТИКА ТА БЕЗПЕКА

Поняття тактичного рішення

Визначення

Тактичне рішення – це **вольовий акт працівника правоохоронного органу**, який полягає у виборі найбільш ефективного способу дії для досягнення конкретної мети в межах чинного законодавства.

Нормативна база

- [Закон України «Про Національну поліцію»](#) – ст. 29:
Вимоги до поліцейського заходу
- [Закон України «Про правовий режим воєнного стану»](#)

Види тактичних рішень

За характером ситуації

- **Планові** – підготовка операції
- **Ситуативні** – реагування на раптову зміну обставин

За суб'єктом прийняття

- **Одноосібні** – патрульний, слідчий
- **Колегіальні** – оперативний штаб

За ступенем ризику

- **Мінімальний рівень ризику**
- **Помірний рівень ризику**
- **Високий рівень ризику**

Оцінка ризиків під час обстрілів та НС

У кризовій ситуації оцінка має відбуватися миттєво за алгоритмом «Загроза – Захист – Дія».

1

Джерело небезпеки

Артилерійський обстріл, атака БПЛА, пожежа, хімічне зараження

2

Наявність укриттів

Бетонні конструкції, «правило двох стін», заглиблені приміщення

3

Ступінь вразливості

Наявність цивільних осіб, поранених, критичної інфраструктури

- ❏ **Тактична порада:** Під час обстрілів першочерговим рішенням є розосередження особового складу та пошук укриття, а не продовження стандартного службового завдання.

Рішення в умовах дефіциту часу та інформації

У правоохоронній діяльності це називають роботою в «тумані війни» або за методикою циклу **НОРД: Спостереження – Орієнтація – Рішення – Дія**.

→ Принцип пріоритетності
Спочатку – порятунок життя,
потім – збереження майна чи
фіксація правопорушення

→ Використання евристик
Застосування типових
алгоритмів (СОПів),
відпрацьованих до автоматизму

→ Делегування
Розподіл обов'язків навіть у
малій групі: хтось контролює
периметр, хтось надає
допомогу

В умовах дефіциту часу краще прийняти «достатньо добре» рішення негайно, ніж «ідеальне» рішення, коли буде вже запізно.

Типові помилки та мінімізація наслідків

Типові помилки

«Тунельний зір»

Фіксація на одній загрозі з ігноруванням загальної небезпеки (обстрілу)

Параліч аналізу

Затримка рішення через страх відповідальності

Ігнорування засобів захисту

Нехтування бронезилетом, шоломом або аптечкою в зоні ризику

Способи мінімізації

After Action Review (AAR)

Розбір кожної ситуації після її завершення

Психологічна підготовка

Тренування стресостійкості: дихальні вправи, симуляційні тренінги

Резервування

Завжди мати «План Б»: шляхи відходу, додатковий зв'язок

ТЕМА 14

Міжвідомча взаємодія у сфері публічної безпеки

Міжвідомча взаємодія – це узгоджена за цілями, місцем і часом діяльність різних суб'єктів (НПУ, НГУ, ДСНС, СБУ), спрямована на виконання спільних завдань із забезпечення безпеки.

Конституція України

ЗУ «Про Національну поліцію»

Ст. 8 – Взаємодія з органами державної влади та ОМС

ЗУ «Про національну безпеку України»

ЗУ «Про правовий режим воєнного стану»

Взаємодія з ОМС та громадськими структурами

Взаємодія будується на принципі **Community Policing** – взаємодія поліції з громадою.

Програми «Безпечне місто»

Спільне фінансування встановлення систем відеоспостереження

Звітування перед радами

Керівники територіальних органів поліції звітують перед місцевими радами

Громадські формування

Створення формувань з охорони громадського порядку та залучення муніципальних варт до патрулювання

Взаємодія зі спецслужбами та військовими адміністраціями

В умовах воєнного стану провідна роль у координації безпекових питань належить **військовим адміністраціям (ВА)**.

З військовими адміністраціями

Виконання розпоряджень щодо комендантської години, режиму світломаскування та роботи блокпостів

Зі Службою безпеки України

Проведення антитерористичних заходів, виявлення диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ)

З Державною прикордонною службою

Забезпечення правопорядку в прикордонних районах

- ❏ **Важливо:** Порядок введення комендантської години встановлюється постановою КМУ від 08.07.2020 № 573. Наказ визначає коменданта, час дії, межі території, порядок руху транспорту та місцезнаходження комендатури.

Координація під час евакуації та ліквідації наслідків НС

Оповіщення

Охоплення території

Охорона майна

Правове підґрунтя

Ефективність взаємодії досягається через **превентивне планування**: спільні КШН, єдиний план дислокації та спільні центри управління для обміну інформацією в режимі реального часу.

Спеціальні поліцейські операції: поняття та ознаки

Визначення СПО

Організована форма діяльності органів НПУ, що полягає у проведенні сукупно узгоджених за метою, місцем і часом оперативно-розшукових, режимних, адміністративних та силових заходів.

Ключові ознаки

- **Надзвичайний характер** – коли звичайні методи є недостатніми
- **Єдине керівництво** – оперативний штаб
- **Правова регламентація** – Конституція, ЗУ «Про НПУ», накази МВС
- **Обмеженість у часі та просторі** – чіткі межі та терміни

Типові оперативні плани СПО

Класифікація за функціональним призначенням дозволяє швидко застосовувати вже розроблені алгоритми дій залежно від виду правопорушення.

«Грім»

Затримання озброєних злочинців або захоплення заручників

«Сирена»

Розшук та затримання небезпечних злочинців, які втекли

«Заручник»

Звільнення заручників, захоплених злочинцями

«Хвиля»

Припинення масових заворушень та групових порушень порядку

«Фортеця»

Відбиття нападу на об'єкти, що охороняються

«Спіраль»

Виявлення та знешкодження ДРГ – особливо актуально в умовах воєнного стану

Класифікація СПО за масштабом та тривалістю

За масштабом проведення

1 Локальні

У межах одного району чи населеного пункту

2 Регіональні

На території області – вводиться ГУНП

3 Державні (Міжрегіональні)

Кілька областей або вся країна – вводиться центральним органом НПУ

За тривалістю

Короткострокові

Штурм, миттєве
затримання

Тривалі

Багатоденне
блокування лісового
масиву під час розшуку
злочинця

Введення плану «Сирена» надає право на посилений огляд ТЗ та перевірку документів, але не скасовує обов'язок діяти виключно в межах повноважень.

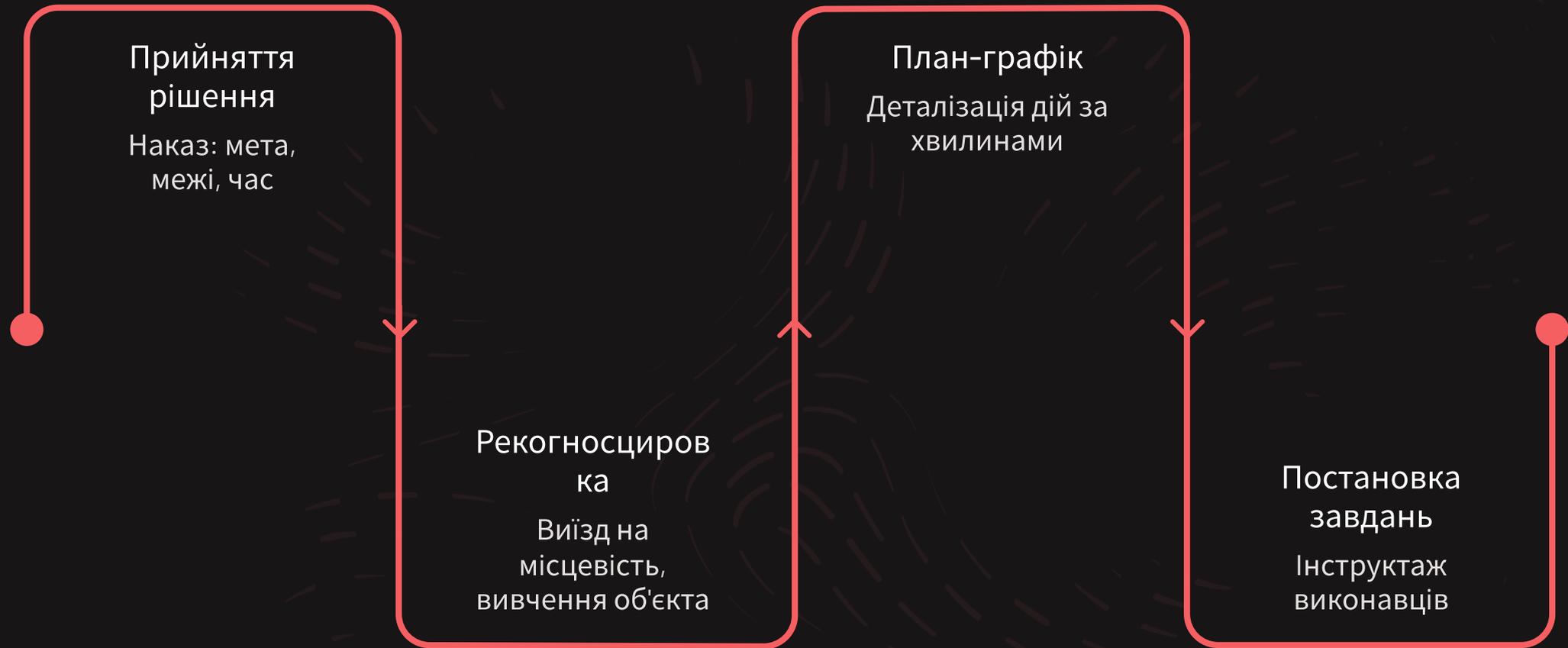
Планування сил, засобів та функціональні групи

Сили – особовий склад НПУ та придані сили (НГУ, ДСНС, СБУ, медики). **Засоби** – озброєння, спецзасоби, автотранспорт, бронетехніка, БПЛА, службові собаки, тепловізори.

- ❑ Чисельна перевага: співвідношення сил до правопорушників – не менше **3:1**. Резерв – **10-15%** від загальної кількості сил.

Група	Основні завдання	Склад
Управління	Координація, зв'язок, аналіз інформації	Оперативний штаб, аналітики
Оточення	Блокування, перекриття шляхів відходу	Патрульна поліція, ТОР, НГУ
Захоплення	Затримання, нейтралізація опору	Спецпідрозділ КОРД
Вогневої підтримки	Прикриття, снайпери	Снайпери, кулеметники
Переговорів	Психологічний вплив, схилення до здачі	Психологи, перемовники
Слідчо-оперативна	Фіксація доказів, огляд місця події	Слідчі, криміналісти

Етапи планування та координація

Юридичний аспект

Відповідно до ст. 42 ЗУ «Про НПУ», поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити про застосування сили та надати особі достатньо часу для виконання законної вимоги, крім випадків реальної загрози життю.

Єдиний пункт управління (ЄПУ)

Координація здійснюється через ЄПУ. Використання **спільних радіочастот** є обов'язковим для уникнення «дружнього вогню» (blue-on-blue).

Управління підрозділами в ускладненій обстановці

Ускладнена обстановка характеризується дефіцитом часу, психологічним тиском та динамічністю подій.

Єдиноначальність

Всі підрозділи, включно з приданими силами НГУ та СБУ, підпорядковуються керівнику операції

Безперервність зв'язку

Використання захищених каналів радіозв'язку між «полем» та штабом

Документування рішень

Рішення керівника СПО оформлюється письмово або усно з наступним документуванням

Контроль за законністю під час операцій

Внутрішній (відомчий) контроль

Керівник операції несе персональну відповідальність. Підрозділи головної інспекції та власної безпеки здійснюють моніторинг «в полі». Штаб фіксує кожен етап у журналах ЄО.

Прокурорський нагляд

Прокурор має право перебувати в штабі операції та здійснює нагляд за дотриманням законів під час ОРЗ та затримання осіб.

Судовий та громадський контроль

Суд оцінює правомірність дій після операції. Омбудсмен може здійснювати моніторингові візити.

Критерії правомірності застосування сили

Під час СПО поліція керується міжнародними стандартами, імплементованими у ст. 42–46 ЗУ «Про Національну поліцію».

Законна мета

Сила застосовується лише для припинення правопорушення, затримання злочинця або самооборони

Абсолютна необхідність

Сила застосовується лише коли переговори та переконання не дали результату або є неможливими

Пропорційність

Рівень застосованої сили має відповідати рівню загрози. Неприпустимо застосовувати зброю проти особи, яка не загрожує життю оточуючих

Документування та права затриманих

Цифровий слід – гарант законності

- **Боді-камери:** безперервна фіксація дій. Вимкнення без поважних причин – спроба приховати порушення
- **Відеореєстратори на техніці:** фіксація загальної обстановки
- **Протоколювання:** кожна дія документується у найкоротші терміни

Права затриманих осіб

- **Медична допомога:** негайний виклик «швидкої» після нейтралізації загрози
- **Право на захист:** повідомлення Центру БВПД про затримання
- **Заборона катувань:** будь-яке насильство над затриманим, який не чинить опору – злочин за ст. 127 ККУ

«МакКерр проти Сполученого Королівства» (ЄСПЛ): держава повинна проводити ефективне розслідування кожного випадку застосування поліцією сили, що призвело до смерті або тяжких травм.

Ключові висновки

01

Тема 13: Тактичні рішення

Алгоритм «Загроза – Захист – Дія», цикл НОРД, пріоритет порятунку життя, AAR після кожної ситуації

02

Тема 14: Міжвідомча взаємодія

Community Policing, координація НПУ-НГУ-ДСНС-СБУ, комендантська година за постановою КМУ № 573

03

Тема 15: Спеціальні операції

Шість типових планів, функціональні групи, резерв 10-15%, єдиноначальність та ЄПУ

04

Законність та права людини

Три критерії сили (мета, необхідність, пропорційність), боді-камери, заборона катувань, позиція ЄСПЛ

